

Overeenkomst, op 8 mei 1967 te 's-Gravenhage ondertekend tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Socialistische Republiek Roemenië, inzake de regeling van hangende financiële vraagstukken

BRIEF VAN DE MINISTER VAN
BUITENLANDSE ZAKEN

Nr. 1

Ter griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
ontvangen: 26 juni 1967.

De wens, dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden der Kamer of door de Gevolmachtigde Minister van Suriname onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen te kennen worden gegeven uiterlijk op 26 juli 1967.

's-Gravenhage, 16 juni 1967.

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 60, lid 2, en onder verwijzing naar artikel 61, lid 3, van de Grondwet, alsook naar artikel 24, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U Hoogedelgestrengte hierbij de tekst en de vertaling in het Nederlands van de op 8 mei 1967 te 's-Gravenhage ondertekende Overeenkomst tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Socialistische Republiek Roemenië inzake de regeling van hangende financiële vraagstukken, met brieven, (*Trb.* 1967, 78) ¹⁾ over te leggen.

Een toelichtende nota bij deze overeenkomst gelieve u hiernevens aan te treffen.

Wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal de overeenkomst voor het gehele Koninkrijk gelden.

Aan de Gouverneurs van Suriname en van de Nederlandse Antillen is verzocht hogergenoemde stukken op 26 juni 1967 over te leggen aan de Staten van Suriname, onderscheidenlijk van de Nederlandse Antillen.

De Gevolmachtigd Ministers van Suriname en van de Nederlandse Antillen zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.

Toelichtende nota

I. Inleiding

Sedert 1945 zijn in Roemenië velerlei maatregelen genomen, waardoor de vrijheid om over zich daar te lande bevindende vermogensbestanddelen te beschikken, werd ingeperkt.

In juni 1948 zijn door een algemene nationalisatiewet alle bedrijven van enige omvang genationaliseerd. Pogingen om tot een schadevergoedingsregeling te komen, stuitten geruime tijd af op het ontbreken van de bereidheid van de Roemeense regering om onderhandelingen te openen. Slechts Zwitserland, dat tot blokkering van aanzienlijke Roemeense vermogensbestanddelen was overgegaan, slaagde erin, in 1951 een schadevergoedingsregeling met Roemenië af te sluiten.

Omstreeks 1955 begon de Roemeense regering tegenover een aantal landen bereidheid te tonen tot onderhandelingen over een schadevergoedingsregeling. Van Nederlandse zijde zijn daarop meermalen pogingen aangewend om tot overleg met de Roemeense regering te komen, doch het heeft tot 1960 geduurd voordat, in het kader van tussen de Beneluxlanden en Roemenië gevoerde besprekingen over een handels- en een betalingsakkoord (*Trb.* 1960, 138 en 139), ook de nog hangende financiële problemen tussen de afzonderlijke Beneluxlanden enerzijds en Roemenië anderzijds ter sprake konden komen. Deze besprekingen resulteerden in een financieel protocol met Roemenië, dat op 30 september 1960 werd getekend (*Trb.* 1960, 140).

¹⁾ Nedergelegd ter griffie, ter inzage van de leden.

Aan
de Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

Dit protocol bepaalde, dat in anticipatie op een definitief akkoord periodieke betalingen door Roemenië op een geblokkeerde rekening bij de Nederlandsche Bank van bedragen ter hoogte van 6 pct. van de Roemeense export naar Nederland zouden worden gedaan. Verder werd in de spoedige opening van besprekingen over de schadevergoedingsaanspraken zelf voorzien. Deze besprekingen werden in het najaar van 1961 aangevangen en vervolgens in de zomer van 1962 voortgezet, echter zonder dat het gelukte tot overeenstemming over de schadevergoedingsbedragen te geraken. Pas in het afgelopen najaar waren de voorwaarden aanwezig om met vrucht de onderhandelingen te hervatten, die ten slotte tot het voorliggende akkoord hebben geleid.

II. Inhoud der overeenkomst

Artikel 1 stelt vast, dat Roemenië aan het Koninkrijk een globale en forfaitaire som van hfl. 4 270 000 betaalt voor alle aanspraken van Nederlandse natuurlijke en rechtspersonen, die door Roemeense nationalisatiemaatregelen of maatregelen van een soortgelijk karakter zijn getroffen, alsmede wegens Nederlands bezit aan Roemeense in vreemde valuta luidende overheidsobligaties.

De Nederlandse claims kunnen in twee groepen worden verdeeld; de individuele claims enerzijds en het effectenbezit, dat een meer collectief karakter draagt, anderzijds.

Tot de individuele claims behoren in de eerste plaats de claims van een drietal grotere bedrijven, verder die wegens een paar kleinere ondernemingen in Roemenië en ten slotte een 16-tal claims wegens huizenbezit. Daarnaast betreft artikel 1, sub *a*, ook schuldvorderingen op genationaliseerde ondernemingen in de werking van de overeenkomst; hierbij is bewust alleen van schuldvorderingen op genationaliseerde ondernemingen sprake. Weliswaar ging volgens de Roemeense nationalisatiewet de schuldverplichting met de nationalisatie van de onderneming over op de nieuwe onderneming, doch deze kon aan de rechter annulering van de schuld vragen, indien aanneemelijk kon worden gemaakt, dat de schuld niet in het belang van de onderneming was aangegaan, welke eis door de rechter placht te worden toegewezen.

Vorderingen, die niet rechtstreeks door nationalisatie getroffen zijn, vallen aldus buiten de overeenkomst; vaak zijn dit vorderingen, die, na alle wisselvalligheden van het oorlogsgebeuren en de Duitse bezetting, niet meer te traceren of twijfelachtig zijn, terwijl omtrent de financiële situatie van de debiteur na de oorlog weinig of niets bekend was.

Volledigheidshalve zij nog vermeld, dat de kapitaalsbelangen in Roemeense oliemaatschappijen formeel-juridisch gezien geen rechtstreekse Nederlandse belangen waren en derhalve niet in de Roemeens-Nederlandse besprekingen zijn betrokken; zij worden geldend gemaakt door het land, dat daarvoor uit formeel-juridisch oogpunt primair in aanmerking komt.

Het effectenbezit ten slotte bestaat uit een sterk verspreid bezit van oliefondsen en verder uit obligatiebezit, waarvan afzonderlijk melding wordt gemaakt onder *b*.

In een „lettre annexe” wordt vastgesteld, dat bij de onderhandelingen is uitgegaan van een nominaal obligatiebezit van hfl. 15 990 000, hetgeen beantwoordde aan de uitkomst van een door de Vereeniging voor den Effectenhandel gehouden enquête. Mochten ten slotte bij de verdeling van de forfaitaire som minder obligaties worden aangeboden dan het hierboven vermelde bedrag, verminderd met een vrije marge van 5 pct., dan vindt een proportionele restitutie plaats.

Artikel 2 bevat de gebruikelijke eis, dat uitsluitend die belangen door de tot stand gekomen regeling worden gedekt, die zowel op het tijdstip, waarop zij door Roemeense maatregelen werden getroffen, als op het tijdstip van de ondertekening van de overeenkomst aan Nederlandse natuurlijke of rechtspersonen hebben toebehoord.

Bij obligaties, ten aanzien waarvan het begrip nationalisatiemaatregel minder relevant is, is, behalve het tijdstip van de ondertekening van de overeenkomst, de datum van 31 december 1961 als steekdatum voor de nationalisatie genomen, zulks om speculatieve verkopen van niet-Nederlanders aan Nederlanders in een periode, voorafgaande aan de ondertekening van het akkoord, te voorkomen.

Artikel 3 bevat de gebruikelijke kwijtingsformule.

Artikel 4 regelt de wijze van betaling van de overeengekomen „lump-sum”. De betaling vindt aldus plaats, dat daarvoor in de eerste plaats het bedrag wordt bestemd, dat op een geblokkeerde rekening bij de Nederlandsche Bank is aangegroeid uit de sinds 1962 gedane vooruitbetalingen, verricht krachtens het Financieel Protocol met Roemenië van 30 september 1960. Te verwachten is, dat het saldo tegen het tijdstip, waarop de onderhavige overeenkomst in werking zal kunnen treden, ca. f 3,8 mln. zal bedragen.

In de tweede plaats zal de Roemeense regering tegoeden, die de Roemeense Staat en de Roemeense Nationale Bank bij Nederlandse banken hebben, daarvoor aanwenden. Het betreft hier deviezenrechtelijk geblokkeerde tegoeden, waarvan de blokkering, ten einde deze betaling mogelijk te maken, door de Nederlandsche Bank zal worden opgeheven. Hiermede is een bedrag van ca. f 500 000 gemoeid.

Mocht er nog een te betalen bedrag resteren, dan zal dit binnen 6 maanden na inwerkingtreding van het akkoord worden voldaan.

Artikel 5 vormt min of meer een logisch sequel van de regeling van de Nederlandse financiële aanspraken door te bepalen, dat ook de deviezenrechtelijke blokkering van andere geblokkeerde Roemeense tegoeden in Nederland wordt opgeheven.

Artikel 6 bepaalt, zoals gebruikelijk, dat de verantwoordelijkheid voor de verdeling van het overeengekomen forfaitaire bedrag uitsluitend bij de Nederlandse Regering berust en dat met name bij de Roemeense regering hiervoor geen enkele aansprakelijkheid ligt.

Bij de voorbereiding van het akkoord en de beoordeling van het onderhandelingsresultaat is nauw voeling gehouden met de voornaamste belanghebbenden en met de Vereeniging voor den Effectenhandel als vertegenwoordiger van de effectenbezitters. Daarbij is ervan uitgegaan, dat van de uiteindelijk ter beschikking komende forfaitaire som, met inbegrip van de te kweken rente, 24 pct. voor de obligatiehouders en 26 pct. voor het verspreid aandelenbezit beschikbaar zal komen.

Gezien de specifieke problematiek bij de verdeling van het voor de effectenbezitters beschikbare bedrag onder duizenden belanghebbenden, ligt het in het voornemen om, evenals dit reeds geschied is bij de Wet Verdeling Schadeloosstellingen Tsjechoslowakije en Polen (*Stb.* 1966, 466 en 467), de verdelingsprocedure met betrekking tot deze categorie van belanghebbenden daarop af te stemmen. De overige artikelen geven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.

III. Uitvoering van de overeenkomst

Krachtens artikel 6 berust de zorg voor de verdeling van het ter beschikking gestelde schadevergoedingsbedrag onder de rechthebbenden bij de Nederlandse Regering.

Het ligt in de rede, dat voor de verdeling van dit bedrag dezelfde procedure en criteria zullen worden voorgeschreven als geschied is met betrekking tot de verdeling van forfaitaire bedragen, die reeds van andere Oosteuropese landen zijn verkregen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.